

INFORMACIJA PACIENTAMS DĖL PASIRUOŠIMO ATLIKTI LABORATORINIUS TYRIMUS

Laboratorinis tyrimas yra medicininė procedūra, kurios metu tikrinama, ar kraujas, šlapimas ir kitos organizmo medžiagos atitinka nustatytas fiziologines normas ir / ar savybes.

Laboratoriniai tyrimai atliekami:

- profilaktinio patikrinimo metu, kad būtų įvertinti galimi žmogaus sveikatos pakitimai dar prieš atsirandant ligos simptomams,
- diagnozei nustatyti, suplanuoti gydymą, įvertinti atsaką į paskirtą gydymą ir sekti ligos eigą.

Laboratorinių tyrimų normos reikšmės paprastai yra pateikiamos kaip tam tikras intervalas, rečiau kaip vienas specifinis skaičius. Daug veiksnių (pvz.: lytis, amžius, rasė, medicininė istorija, bendra sveikatos būklė) gali paveikti tyrimo rezultatus. Kartais tyrimo rezultatus lemia specifiniai maisto produktai, vaistai, paskirti prieš tyrimą, ir tai, ar teisingai jie buvo vartojami. Štai kodėl pacientas gali būti prašomas nevalgyti ar negerti keletą valandų prieš tyrimą. Be to, normos dydžiai gali būti skirtingi skirtingose laboratorijose, nes tyrimai atliekami skirtingais analizatoriais, skirtingomis metodikomis.

Sekant gydymo kontrolę arba vertinant tyrimų dinamiką, ypač svarbu atlikti tyrimus toje pačioje laboratorijoje.

Kraujo tyrimai. Bendrieji reikalavimai.

- Prieš atliekant kraujo tyrimus 8–14 val. (priklausomai nuo atliekamų tyrimų rūšių) nevalgykite, negerkite sulčių, arbatos, kavos, ypač su cukrumi. Gerkite tik vandenį.
- Likus 1–2 dienoms iki tyrimo, mažiau valgykite riebaus ir kepto maisto, nevartokite alkoholio. Jei laboratorinio tyrimo atlikimo išvakarėse numatoma šventė, geriau atidėkite tyrimą 1–2 dienoms.
- Valandą iki tyrimo nerūkykite.

- Daugelio fermentų ir hormonų kiekis kraujyje įvairiu paros metu gali svyruoti, todėl šiuos tyrimus atlikite iki 10 val. ryto.
- Prieš atliekant kraujo tyrimą venkite fizinio krūvio (nesportuokite) ir streso. Prieš tyrimą nusiraminkite ir pailsėkite 10–15 min.
- Jeigu ruošiatės pradėti vartoti vaistus, tuomet tyrimus geriau atlikite prieš pradėdami juos vartoti arba praėjus 10–14 dienų po gydymosi vaistais. Gydymo efektyvumui nustatyti paprastai kraujas tiriamas praėjus 14–21 dienai po vaisto suvartojimo. Jei jūs vartojate vaistus, būtinai įspėkite apie tai savo gydytoją arba laboratorijos darbuotoją.
- Nepatariama atlikti kraujo tyrimų po rentgenologinių ir ultragarsinių tyrimų, masažo, refleksoterapijos arba fizioterapijos procedūrų.
- Moterų hormoninių tyrimų rezultatams įtakos turi fiziologiniai faktoriai, susiję su menstruaciniu ciklu. Todėl, ruošiantis lytinių hormonų tyrimui, reikia nurodyti ciklo fazę ir vadovautis savo gydytojo rekomendacijomis, kurią ciklo dieną reikia atlikti tyrimus.
- Prieš atliekant streso hormonų tyrimą (AKTH, kortizolio, prolaktino ir kt.) būtina nusiraminti, procedūros metu nekreipti dėmesio į pašalinius veiksnius, atsipalaiduoti, nes stresas padidina šių hormonų kiekį kraujyje.
- Tiriantis dėl infekcijų, reikia atsižvelgti į infekcijos raidos stadiją ir imuniteto būklę. Gavus neigiamą tyrimų rezultatą, dar negalima garantuoti, kad infekcijos nėra. Jeigu laboratorinių tyrimų rezultatai priverčia Jus abejoti, tikslinga po 3–5 dienų išsitiirti pakartotinai. Geriausia tyrimus dėl infekcinių ligų atlikti praėjus 21 dienai po įtariamo užsikrėtimo, tuomet antikūnų gamyba būna aktyviausia.

Specifiniai reikalavimai

Jei gydytojas paskyrė atlikti šiuos kraujo laboratorinius tyrimus, Jūs turite žinoti, kaip teisingai pasiruošti tyrimui:

Tyrimo pavadinimas	Nurodymai/patarimai prieš tyrimą
--------------------	----------------------------------

Krešėjimo laikas	Patartina nenaudoti aspirino 3 – 5 dienas prieš tyrimą.
C-reaktyvus baltymas	Pageidautina 12 val. (per naktį) nevalgyti.
Cholesterolis	Būtina 12 val. (per naktį) nevalgyti.
Slaptas kraujas išmatose	1. 7-ias dienas prieš tyrimą nevartoti aspirino ir kitų nesteroidinių antiuždegiminių vaistų.2.mėginiai neturėtų būti imami per mėnesines ar nepraėjus trims dienoms nuo jų pabaigos, taip pat jei pacientas kenčia nuo kraujuojančių hemoroidų ar kraujavimo iš urogenitalinio trakto.3.Nenaudoti geležies preparatų.
Gliukozė	Būtina 12 val. (per naktį) nevalgyti.
Gliukozės tolerancijos tyrimas	1. Laikytis dietos 3 dienas prieš tyrimą (nevalgyti gausiai saldžių ir riebių maisto produktų), nevartoti alkoholio ir vaistų, tokių kaip kortikosteroidai, tiroksinas, fenitoinas ir oraliniai kontraceptikai.2. Būtina nevalgyti 8–10 val. (per naktį) prieš tyrimą.
Kepenų fermentai	Pageidautina 12 val. (per naktį) nevalgyti.
Insulinas	Rekomenduojama 2–3 val. prieš tyrimą nevalgyti.
Lipidograma	Būtina nevalgyti 14 val.(per naktį).
Trigliceridai	Būtina nevalgyti 14 val. (per naktį), leidžiama gerti tik vandenį.

Šlapimo rūgštis	Rekomenduojama 8 val. prieš tyrimą nevalgyti.
Šlapalas	1 dieną prieš tyrimą vengti gausiai valgyti mėsos.
Bilirubinas (bendras tiesioginis)	Rekomenduojama 4 val. prieš tyrimą nevalgyti.
Kalcis	8–12 val. prieš tyrimą vengti papildų su kalciumu.
Magnis	3 dienas prieš tyrimą vengti vaistų (mažinančių rūgštingumą, diuretikų) su magniu.
Prostatos specifinis antigenas (PSA)	48 val. prieš tyrimą susilaikyti nuo seksualinio aktyvumo. Griežtai draudžiama atlikti bet kokias intervencijas.
Bendras kraujo tyrimas	Nevalgyti 3 val. prieš tyrimą.

Šlapimo tyrimai. Bendrieji reikalavimai

Tyrimui tinkamiausias rytinis šlapimas. Prieš surenkant šlapimą būtina apiplauti lytinius organus. Tyrimui renkama vidurinė šlapimo porcija į specialų konteinerį ar vienkartinį plastmasinį indelį.

Skreplių tyrimai

Atsikėlus iš ryto, gerai išvalyti dantis ir išskalauti burną su vandeniu.

Giliai įkvėpus, atsikosėti skreplius į specialų plačiakaklį sterilų konteinerį su užsukamu dangčiu.

Skreplius būtina pristatyti į laboratoriją per 1 val. Jei nėra tokios galimybės, laikyti

konteinerį šaldytuve +4 – +8C temperatūroje. Jeigu skrepliai renkami dėl tuberkuliozės lazdelių nustatymo, skreplius galima rinkti ir visą dieną, kadangi reikia pristatyti tris porcijas.

Galimi tyrimų rezultatų pokyčiai veikiant įvairiems faktoriams

Analitė	Paros ritmo įtaka		Kūno padėtis (gulinti ar sėdinti) %	Po standartinių pusryčių	Alkoholis (po išgertuvių) %	Rūkymas (po 1 surūkytos cigaretės) %	Amžiaus įtaka
	Maksimalumas	Didžiausias nuokrypis %					
Prolaktinas	5–7 val.	80–100			↓50	↓20	
Testosteronas	2–4 val.	30–50					
Estradiolis					↑50–70		

Kortizolis	5–8 val.	180–200			↓50		
Laisvą tiroksiną	ryte	20					
TSH	20–27 val.	5–15					
Feritinas						↑>10	↑
Vitaminas B12						↓>10	
Kalcis		10	↑5	↑5			↓
Kalis	14–16 val.	15		↑10			↓
Geležis	14–18 val.	50–100	↑7				

Neorganinis fosforas	2–4 val.	30–40		↑15			↓
Natris	4–6 val.	60–80		↑5			↑
Urea (šlapalas)	vakare	50		↑5		↑>10	↑
Kreatininas	vakare	100		↑5			↑
Kreatinino klirensas	ryte	15					↓
Šlapimo rūgštis			↓4	↑5			↑
Glikozė				↑15; ↑10 (kava)	↓20	↑>10	↑
Cholesterolis			↑8	↑5	↓10	↑>10	↑

DTL chole steroli s						↓>10	
Triglic eridai				↑50;↑ 20(ka va)	↑20	↓>10	
LDH				↓5	↑200	↑>10	↑
Y-GT					↑1000	↑>10	
GOT			↑5	↑20	↑260	↑>10	
GPT			↑15	↑10	↑50– 70	↑>10	
Šarmi nė fosfat azė	vak are	20	↑11			↑>10	↑
Balty mas	ryte	20	↑9	↑5			
Albu minas			↑10	↑5			↓
Biliru binas	ryte	20– 50		↑15		↓>10	

Fibrinogens						↑15	
Protrombino laiks							↓
Hemoglobīns	6–18 val.	8–15					
Eozinofīli	4–6 val.	30–40					

Kitu analīžu pokyčiai gali būti iki 10%.

Atsižvelgiant į anksčiau minėtų faktorių: mitybos, fizinio krūvio, rūkymo, medikamentų, psichologinio streso, medicinos procedūrų, paros ciklo ir kitų, įtaką, nustatyta, kad visi ėminiai laboratoriniams tyrimams turi būti imami:

- 12 valandų susilaikius nuo valgio ir rūkymo;
- 2 paras – nuo alkoholio;
- tarp 7–10 valandos;
- prieš kitas diagnostines ar terapines procedūras;
- prieš vaistų vartojimą (jei leidžia paciento būklė, parą nevartoti);